

*Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2024. № 2.*

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.32>

УДК 336.7

*С. М. Халатур,
д. е. н., професор,
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8331-3341>*

*О. М. Карамушка,
к. е. н., доцент,
в.о. завідувача кафедри інформаційних систем і технологій,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9369-7972>*

*В. І. Чепець,
магістрант кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-2866-1103>*

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

*S. Khalatur,
Doctor of Economic Sciences, Full Professor,
Head of the Department of Finance, Banking and Insurance,
Dnipro State Agrarian and Economic University,
O. Karamushka,
PhD in Economics, Associate Professor,
Acting Head of the Department of Information Systems and Technologies,
Dnipro State Agrarian and Economic University
V. Chepets,
Master's student of the Department of Finance, Banking and Insurance,
Dnipro State Agrarian and Economic University*

MANAGEMENT OF CREDIT CAPACITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION OF THE NATIONAL ECONOMY

У статті досліджено вплив цифрової трансформації національної економіки на управління кредитоспроможністю аграрних підприємств. Тому передусім авторами статті було розглянуто трактування дефініції кредитоспроможність підприємства та сформульовано авторське розуміння, як поняття кредитоспроможність аграрного підприємства, так і поняття управління кредитоспроможністю аграрного підприємства. Визначено сутність, роль та значення цифровізації національної економіки та її зв'язок з економічним зростанням аграрних підприємств. Виділено нормативно-правове забезпечення цифровізації національної економіки її напрямки та тенденції. Зазначено, що цифровізація, як явище економічної глобалізації, суттєво трансформує економічні відносини на різних рівнях господарської діяльності аграрних підприємств та є сьогодні одним з головних факторів ефективного управління їх кредитоспроможністю. Встановлено, що досягнення в майбутньому цілей сталого розвитку підприємств аграрної сфери неможливе без проведення цифрової трансформації національної економіки, адже підприємства, які впроваджують та використовують сучасні цифрові технології мають більшу імовірність до подолання викликів сьогодення та досягнення поставлених цілей.

The article examines the impact of the digital transformation of the national economy on creditworthiness management of agricultural enterprises. After all, agricultural enterprises are considered one of the most important spheres of the economy, which is of strategic importance, since the food security of each state and the world as a whole directly depends on its efficiency and effectiveness. In turn, agrarian enterprises need their appropriate provision of financial resources. Therefore, today, for the effective management and organization of agricultural production, financial support through the bank lending system is of great importance. The objective necessity of using credit relations in the agrarian sector of the economy is related to the peculiarities of agricultural production, the unevenness of the movement of working capital of agricultural enterprises, significant deviations of the

need for working capital from their actual availability. In turn, the use of credit resources by agricultural enterprises necessitates the management of their creditworthiness, and taking into account the fact that today the digitalization of the national economy is taking place at a fairly fast pace, and the competitiveness of agricultural enterprises depends on their vision of the future and the ability to achieve their goals with the help of the latest information technologies. Currently, the study of the issue of managing the creditworthiness of agricultural enterprises in the context of digitalization of the national economy is quite important and urgent and requires a comprehensive and thorough study of it.

So, first of all, the authors of the article considered the interpretation of the definition of creditworthiness of the enterprise and formulated the author's understanding of both the concept of creditworthiness of an agricultural enterprise and the concept of managing the creditworthiness of an agricultural enterprise. The essence of the digitalization of the national economy, its connection with the economic growth of agricultural enterprises is determined. Regulatory and legal support for digitalization of the national economy, its directions and trends are highlighted. It is noted that digitalization, as a phenomenon of economic globalization, significantly transforms economic relations at various levels of economic activity of agrarian enterprises and is today one of the main factors of effective management of their creditworthiness. It has been established that achieving the goals of sustainable development of agricultural enterprises in the future is impossible without digital transformation of the national economy, because enterprises that implement and use modern digital technologies are more likely to overcome today's challenges and will be able to achieve their goals.

Ключові слова: *кредитоспроможність, управління кредитоспроможністю, кредитоспроможність підприємств, цифровізація, цифрові ресурси.*

Keywords: *creditworthiness, creditworthiness management, enterprise creditworthiness, digitalization, digital resources.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Аграрні підприємства вважаються однією з найважливіших сфер економіки, яка має стратегічно важливе значення, оскільки від її ефективності та результативності безпосередньо залежить продовольча безпека кожної держави та світу в цілому. В свою чергу аграрні підприємства потребують відповідного їх забезпечення фінансовими ресурсами.

Отож, сьогодні для ефективного ведення та організації сільськогосподарського виробництва велике значення має їх фінансова підтримка через систему банківського кредитування. Об'єктивна необхідність використання кредитних відносин в аграрному секторі економіки пов'язана з особливостями сільськогосподарського виробництва, нерівномірністю руху оборотних коштів аграрних підприємств, можливими значними відхиленнями потреби в оборотних коштах від їхньої фактичної наявності. В свою чергу використання кредитних ресурсів аграрними підприємствами зумовлює необхідність управління їх кредитоспроможністю, а зважаючи на те, що сьогодні досить швидкими темпами відбувається цифровізація національної економіки, а конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств залежить від бачення їхнього майбутнього та здатності досягати поставлених цілей за допомогою новітніх інформаційних технологій, то наразі дослідження питання управління кредитоспроможністю аграрних підприємств в контексті цифровізації національної економіки є досить важливим і нагальним та потребує всебічного та ґрунтовного його дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кредитоспроможність підприємств досліджували та присвятили свої наукові роботи ряд вітчизняних науковців: Л.І. Бровко, Д.Д. Карпова [3] – досліджували методологічні аспекти управління кредитоспроможністю підприємств; А.В. Кривдюк, С.Є. Яцишина [9], Л.А. Лахтіонова [11] - здійснювали дослідження економічної дефініції кредитоспроможності підприємства; І.Н. Марченкова, Ю.М. Тютюнник [17], О.М. Шептуха та А.Ю. Лаптева [20] – розробили та запропонували підходи та

методи оцінки рівня кредитоспроможності підприємства; І.О. Бланк [2], В.І. Іващенко та М.А. Болюх [7], Л.О. Лігоненко, Є.В. Мних [12], В.М. Мельник, Н.В. Тарасенко [15] та інші – вивчали проблеми забезпечення кредитоспроможності підприємства.

В свою чергу питання цифровізації економіки держав і регіонів входить до сфери наукових досліджень відомих зарубіжних і вітчизняних вчених: М. Кастельс [21] - розкрито особливості інформаційне суспільство, вплив інформаційних технологій на економіку; Р. Хікс [23] – визначив та уточнив зміст поняття «цифрування» як базового терміну цифрової економіки; А.М. Степіц, Л. Іванчич, Д.С. Вугеч [29] - обґрунтували теоретичні основи взаємозв'язку між управлінням бізнес-процесами та цифровою трансформацією, а також мають свої дослідження в напрямку цифровізації економіки ще такі науковці: П. Верхоф, Т. Брокгітцен, Дж. Барт [31], вони виділили три фази цифрової трансформації та обґрунтували їх основні ознаки: оцифрування, цифровізація, цифрова трансформація та підняли дискусію щодо можливості зниження підприємствами окремих їх організаційно-виробничих фаз для ефективного переходу до цифрової трансформації.

В свою чергу серед українських дослідників питанню цифровізації економіки присвятили свої дослідження ряд таких науковців: Л. Федулова та С. Давимук [22] - досліджували актуальні питання інституційного забезпечення цифровізації національної економіки України, особливості узгодження стратегічних цілей розвитку, роль регіонів як флагманів інновацій у цифровій трансформації економіки; М. Кулинич [27] – вивчав та розкрив сутність цифрової економіки у її взаємозв'язку з традиційною економікою, особливості становлення її в сучасному суспільстві.

Незважаючи на ряд вищезазначених теоретичних та емпіричних досліджень, як в напрямку кредитоспроможності підприємств так і в напрямку цифровізації економіки, питанню управління кредитоспроможністю аграрних підприємств в контексті цифровізації національної економіки, на даному етапі досліджень, приділяється недостатньо уваги, як в теоретичному, так і

практичному аспекті.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження наслідків процесу цифровізації національної економіки на управління кредитоспроможністю аграрних підприємств, в аспекті виявлення взаємозв'язку процесів цифровізації національної економіки та рівня кредитоспроможності аграрного підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. При здійсненні господарської діяльності часто виникає ситуація, коли сільськогосподарське підприємство відчуває нестачу власних оборотних коштів. Адже для формування безперервного та ефективного виробничого процесу на аграрних підприємствах існує необхідність збалансування ритмічності надходження оборотних коштів, за рахунок яких підтримується діяльність даних суб'єктів господарювання поза сезоном збуту основної частини їх готової сільськогосподарської продукції. В зв'язку з чим особливого значення набуває кредитування аграрних підприємств з боку банківського сектору.

У сучасних умовах господарювання фінансовий сектор, у тому числі така його складова, як фінансово-кредитні інститути, є найважливішим інфраструктурним елементом, що сприяє зміцненню та всебічному розвитку ринкової економіки. Кредитування як фундаментальна складова діяльності банку є суттєвим джерелом інвестицій, сприяє безперервності та прискоренню відтворювального процесу, зміцненню економічного потенціалу суб'єктів господарювання.

Особливо велике значення та роль мають кредитні ресурси для підприємств аграрної сфери зважаючи на специфіку цих підприємств обумовлену сезонністю їх діяльності. Власні обігові ресурси сільськогосподарського виробництва використовуються мінімально, а позикові – залучені використовуються при освоєнні сезонних запасів та інших витрат.

Банківський кредит сьогодні є найпоширенішим джерелом фінансування аграрних підприємств. У випадку використання кредитних ресурсів, як показує практика, аграрні підприємства здійснюють свою діяльність більш ефективно,

ніж у разі використання власних коштів. Пояснюється це тим, що банківський кредит робить кругообіг швидше, ніж власні оборотні кошти, а також з тим, що використання кредитних ресурсів пов'язано з використанням виключно на визначені цілі (принцип кредитування – цільовий характер кредитування) та з тим, що кредитні ресурси мають визначений термін повернення (принцип кредитування – строковість повернення кредиту). Для кредитування аграрних підприємств передбачені певні види банківського кредиту, а саме: бланковий, короткостроковий, довгостроковий а також відкриття кредитної лінії, фінансовий лізинг та кредит під відступлення зобов'язань дебіторів, тощо.

З цієї причини актуальним є питання взаємодії аграрних установ з комерційними банками з питання як отримання кредиту, так і його повернення. В свою чергу повернення кредитів аграрними підприємствами фінансово-кредитним установам визначає таке поняття, як кредитоспроможність аграрного підприємства. Отож, центральну роль у кредитних відносинах грає поняття кредитоспроможності позичальника комерційного банку, а об'єднує кредитора та позичальника загальний економічний інтерес, тісно пов'язаний із кредитоспроможністю клієнта-позичальника.

Вперше поняття кредитоспроможності з'явилося в економічній літературі XVIII ст. У своїх працях його використовували А. Сміт та Д. Кейнс, Н. Бунге та В. Косинський. Слід зазначити, що й досі кредиторів насамперед цікавить здатність позичальників до здійснення кредитних угод, але спроби такої оцінки мають несистематичний, розрізнений характер.

Проведений аналіз існуючих досліджень щодо трактування кредитоспроможності підприємств дозволив зробити висновок, що наразі єдиного та чіткого визначення даного поняття ще не було сформульовано науковцями.

Наприклад, Л.О. Примостка визначає кредитоспроможність позичальника як здатність юридичної чи фізичної особи повністю і в зазначені терміни виконати всі умови кредитної угоди [13, с. 144]. В свою чергу, схоже визначення кредитоспроможності наводять М. Д. Білик, О.М. Павловська, Н.Ю.

Невмержицька та Н.М. Притуляк. З їхньої точки зору кредитоспроможність – це спроможність клієнта в повному обсязі та у визначений кредитною угодою строк розраховуватися за своїми борговими зобов'язанням [1, с.136].

Досить цікавим та неординарним є визначення, яке надає досліджуваній категорії науковець А. Гідулян, а саме: кредитоспроможність – це системна оцінка банком існуючих реальних можливостей погашення наданої ним позики [5, с.53].

Своє авторське визначення кредитоспроможності підприємства представляли наступні автори: Л.П. Білих, І.О. Бланк. Вони визначають кредитоспроможність як сукупність умов, що окреслюють спроможність підприємства залучати позиковий капітал і повертати його в повному обсязі у визначений термін [2, 8]. А автори А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко, В.Д. Лагутін визначають кредитоспроможність з позиції наявності конкретних передумов, які є у позичальника для отримання і погашення раніше отриманого кредиту [6, 10].

Багато інших науковців розглядають кредитоспроможність, дещо з різних позицій, як можливість, спроможність, здатність або готовність позичальника повністю та у певний, попередньо обумовлений строк покрити свій борг. Деяке доповнення до даного розуміння даного поняття надає В. Галасюк. Так, В. Галасюк вважає, що позичальник має розраховуватися за своїми борговими зобов'язаннями саме грошовими коштами, які мають бути результатом його звичайної діяльності [4, с.55].

При цьому у західній економічній літературі поняття кредитоспроможності практично не виділяється, частіше вживається термін «кредитний аналіз» або інші аналогічні йому поняття. У вітчизняній літературі, навпаки, поняття кредитоспроможності позичальника загальноприйняте і поруч із ним часто застосовується близький за змістом термін «платоспроможність».

Таким чином, представимо основні відмінності понять кредитоспроможності та платоспроможності у табл. 1., опираючись на які сформулюємо поняття кредитоспроможності аграрного підприємства.

Таблиця 1. Аналіз поняття кредитоспроможності та платоспроможності аграрного підприємства

Кредитоспроможність	Платоспроможність
Поняття вужче на відміну платоспроможності.	Поняття, що містить у собі поняття кредитоспроможності.
Прогнозує платоспроможність підприємства на строк кредиту.	Фіксує неплатежі за минулий період або будь-яку іншу дату.
Характеризує можливість погашення частини позики, а саме заборгованості за кредитом.	Характеризує здатність та можливість сплатити всі види заборгованості.
Джерела погашення: - виручка від реалізації продукції; - виручка від реалізації майна, - прийнятого банком у заставу; - гарантія іншого банку чи підприємства; - страхове відшкодування.	Джерела погашення: - виручка від реалізації продукції; - виручка від реалізації майна.

Джерело: складено авторами на основі [3,8,19]

Підсумовуючи вище викладене можна визначити, що під кредитоспроможністю аграрного підприємства розуміється його можливість оплачувати заборгованість за кредитами та нарахованими відсотками своєчасно та в повному обсязі. На сьогодні в практиці не існує єдиної визначеної стандартизованої системи оцінки кредитоспроможності підприємства, а щоб оцінити рівень кредитоспроможності аграрного підприємства потрібно застосувати ряд відповідних показників. Так, для визначення кредитоспроможності аграрного підприємства використовують такі показники, як:

- коефіцієнт абсолютної ліквідності, який характеризує в якому обсязі аграрне підприємство здатне виконати свої короткострокові зобов'язання за рахунок продажу цінних паперів, які можна швидко продати та наявних на рахунку підприємства грошових коштів;
- коефіцієнт швидкої ліквідності, що показує в якому обсязі аграрне

підприємство здатне виконати свої короткострокові зобов'язання за рахунок короткострокової дебіторської заборгованості та найбільш ліквідних його активів;

- коефіцієнт поточної ліквідності, що відображає, якою мірою аграрне підприємство зможе покрити свої короткострокові зобов'язання за рахунок продажу всіх його оборотних активів;

- коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами, що відображає, яка саме частина оборотних коштів сформована за рахунок власних джерел;

- коефіцієнт автономії, що відображає частку власних коштів у загальній масі капіталу аграрного підприємства;

- коефіцієнт фінансового ризику, що відображає, скільки позикового капіталу припадає на одну гривню власного капіталу аграрного підприємства.

Отже, підводячи підсумок, щодо дослідження дефініції кредитоспроможності можемо сформулювати наступну авторську думку, а саме: кредитоспроможність аграрного підприємства формується в результаті його виробничо-економічної діяльності та показує, наскільки правильно менеджмент аграрного підприємства управляє його фінансовими ресурсами, раціонально поєднує власні та позикові джерела, ефективно використовує капітал підприємства і яка віддача від виробничої діяльності, чи нормальні взаємини з партнерами – підприємствами, кредиторами, бюджетом, акціонерами та іншими. Зрештою кредитоспроможність аграрного підприємства значною мірою визначає його конкурентоспроможність, його потенціал у діловому співробітництві. Разом з тим, кредитоспроможність аграрного підприємства є певною його властивістю та характеризує ступінь його фінансового благополуччя, ефективність та раціональність використання фінансових ресурсів, рівень менеджменту, його статус та найближчі перспективи розвитку його фінансово-господарської діяльності.

Таким чином, кредитоспроможність аграрного підприємства – це комплексний показник, який має правовий та фінансово-економічний характер,

може бути представлений як фінансовими так і нефінансовими показниками та коефіцієнтами, що дозволяють визначити та оцінити можливість аграрного підприємства розраховуватися за його борговими зобов'язаннями перед кредитором повністю та у визначений строк, який зафіксований у кредитному договорі.

Виходячи з вище викладеної інформації щодо розуміння та трактування поняття кредитоспроможність аграрного підприємства, управління кредитоспроможністю підприємства можна визначити як сукупність відповідних управлінських дій та рішень керівництва підприємства, що спрямовані на розробку і реалізацію конкретних управлінських рішень, пов'язаних із створенням умов для забезпечення ефективної діяльності та достатнього потенціалу аграрного підприємства для залучення позикового капіталу та його повного повернення і сплати відсотків за користування ним.

Зі свого боку, слід відмітити, що аграрні підприємства є повноправними та важливими учасниками економіки, які працюють згідно загальних законів підприємництва та в умовах середовища їх існування, а отже повинні враховувати та керуватися в процесі веденні своєї діяльності, зокрема управлінні кредитоспроможністю, тими тенденціями та змінами, які відбуваються в економічному середовищі країни, світу.

Отож, посилення процесів глобалізації внаслідок поширення інтернет-технологій сприяло появі нових рис економіки, які в останні десятиліття набули ознаки прискореної цифровізації. Цифровізація як явище економічної глобалізації суттєво трансформує економічні відносини на різних рівнях господарської діяльності - підприємство, держава, регіон, суспільство.

Прагнучи підвищити конкурентоспроможність цифрової економіки, уряди багатьох країн світу приймають відповідні стратегії та дорожні карти для майбутнього впровадження нових технологій у національну економіку для отримання нових конкурентних переваг. Під впливом цифрових технологій з'явилися можливості для зростання ролі певних країн у глобальній економічній архітектурі, де інформаційно-комунікаційні технології

трансформують економіку, підвищуючи її ефективність, створюючи нові підприємства та робочі місця. Водночас цифровізація національної економіки є потужним стимулом економічного зростання держав, регіонів, міст, створення передумов для реалізації концепції Smart City тощо. Ці переваги вже висвітлювались у Звіті Світового банку про світовий розвиток «Цифрові дивіденди», де цифровізація визначає важливі умови для досягнення економічного зростання, створення нових робочих місць, покращення якості послуг, соціального добробуту (інформаційна та телекомунікаційна інфраструктура) та нецифрові компоненти (регулювання відносин в суспільстві, людський капітал, бізнес-клімат та інноваційне середовище). Згідно з визначенням Світового банку, концепція цифрової національної економіки розглядається як система економічних, соціальних і культурних відносин, заснована на використанні цифрових інформаційно-комунікаційних технологій [30].

Виходячи з проаналізованої наукової літератури щодо змісту категорії «цифровізація», вважаємо, що під нею слід розуміти процес широкого впровадження новітніх мережевих технологій (блокчейн, хмарні обчислення, великі дані, інтернет речей, штучний інтелект тощо), які можуть породжувати нові види і форми виробництва інформації та контенту, забезпечувати зміни в діяльності традиційних видів економічної діяльності щодо просування товарів і послуг, формування нових економічних моделей поведінки виробників і споживачів, підвищення продуктивності праці, якості, прозорості соціально-економічних процесів. Зауважимо, що цифровізація національної економіки здійснюється в тісному зв'язку з цифровізацією суспільства, яке широко виробляє та використовує цифрові технології для різноманітних потреб: роботи, навчання, відпочинку, фінансових операцій, а також виконання функцій публічної комунікації, спілкування з владою та інше.

Отож, зважаючи на безперервний процес цифровізації національної економіки можна визначити основні засоби у сфері цифрових технологій, які сьогодні мають вплив на ефективність діяльності аграрних підприємств та в

кінцевому результату їх застосування безпосередньо впливають на кредитоспроможність даних підприємств. Сучасні цифрові технології підприємств аграрної сфери представлено на рис.1.

Цифрові засоби (рис.1), що потрібно сьогодні використовувати в управлінні аграрним підприємством, хоч і не прямо але опосередковано мають вплив на кредитоспроможність аграрних підприємств, бо дозволяють пришвидшувати управлінські та виробничі процеси та є пріоритетним напрямком на шляху до збільшення прибутку підприємств, а відтак сприяють своєчасному і повному виконанню кредитних зобов'язань підприємством.

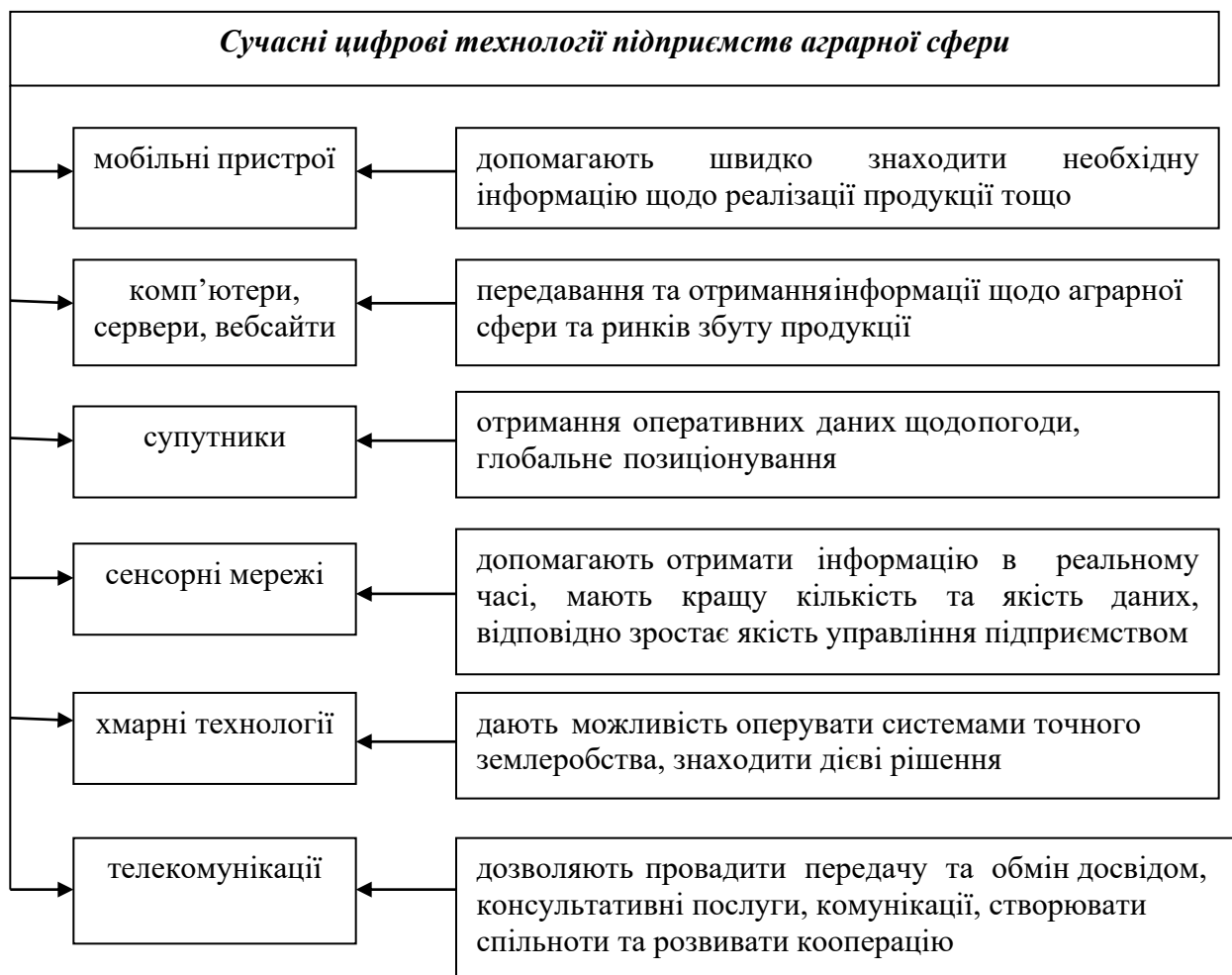

Рис.1. Сучасні цифрові технології підприємств аграрної сфери

Джерело: складено авторами на основі [16]

Схема цифровізації національної економіки в аспекті впливу на управління кредитоспроможністю аграрних підприємств представлено на рис.2.

Вплив цифровізації національної економіки на управління

кредитоспроможністю аграрних підприємств, що представлений на рис.2. демонструє, що на управління кредитоспроможністю аграрного підприємства має вплив цифровізація національної економіки в плані того, що запровадження трендів та напрямків цифровізації безпосередньо приводить до змін, які дозволяють якісно економити кошти підприємства і таким чином покращувати показники кредитоспроможності підприємства.

Але слід зазначити, що впровадження цифровізації національної економіки потребує територіального покриття Інтернетом та мобільним зв'язком місця перебування користувачів процесу цифровізації, а зважаючи, на те що аграрні підприємства здебільшого розташовані в сільській місцевості, то передусім необхідно сприяти розвитку доступу до Інтернету, особливо в сільській місцевості, адже саме завдяки якісній телекомунікаційній інфраструктурі всієї країни можливий прогрес у цифровізації економіки та суспільства. Як наслідок, одним із головних напрямків цифровізації держави має стати розвиток цифрової інфраструктури та подолання цифрового розриву на внутрішньорегіональному рівні.

В свою чергу процес цифровізації національної економіки щодо безпосередньо процесу управління аграрним підприємством з метою забезпечення його кредитоспроможності вимагає дотримання відповідних принципів, а саме:

- адаптації аграрних підприємств до особливостей цифрової економіки;

- здатності аграрних підприємств безперервно розвиватися та змінюватися з метою ефективного та раціонального використання свого потенціалу щодо цифровізації самого підприємства;

- вдосконалення внутрішніх бізнес процесів, в напрямку підвищення їх ефективності через впровадження процесів цифровізації та відповідно забезпечення розвитку в цілому підприємства;

- дотримання рівноваги між усіма складовими потенціалу аграрного підприємства та збереження цілісності самого підприємства.

Рис.2. Вплив цифровізації національної економіки на управління кредитоспроможністю аграрних підприємств

Джерело: складено авторами на основі [16]

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Впровадження в практичну діяльність аграрних підприємств сучасних цифрових технологій виступає головною рушійною силою прогресу в цілому в аграрній сфері. Під впливом цифровізації національної економіки сільське господарство поступово має всі шанси перетворюється з звичайної, високозатратної галузі у високотехнологічну та рентабельну, адже цифрові технології пришвидшують управлінські та виробничі процеси та є пріоритетним напрямком на шляху до збільшення прибутку аграрного підприємства. Таким чином, можна визначити, цифровізації національної економіки позитивно впливає на кредитоспроможність аграрного підприємства та відповідно полегшує сам процес управління нею, оскільки вона націлена на максимальну автоматизацію виробництва аграрного підприємства, оптимізацію та поліпшення внутрішніх і зовнішніх комунікацій аграрного підприємства, вихід на новий рівень пошуку клієнтів та партнерів аграрного підприємства та збільшення конкурентних можливостей аграрного підприємства за рахунок оптимізації його управлінського процесу.

Перспективи подальших досліджень полягають у дослідженні напрямів розвитку аграрних підприємств в умовах цифровізації національної економіки та виявленні чинників впливу на їх інноваційний розвиток в майбутньому.

Література

1. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз : навч. посібник. К.: КНЕУ, 2005. 592 с.
2. Бланк І.О. Основи фінансового менеджмента. В 2-х т. Т. 1. К.: Ельга, 1999. 590 с.
3. Бровко Л.І., Карпова Д.Д. Методологічні аспекти управління кредитоспроможністю підприємств. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9540> DOI:10.32702/2307-2105-2021.11.81 (дата звернення: 02.01.2024)
4. Галасюк В. Оцінка кредитоспроможності позичальників: що

оцінюємо? *Вісник Національного банку України*. 2007. № 5. С. 54-56.

5. Гідулян А. Поліпшення методики оцінки кредитоспроможності позичальників. *Вісник НБУ*. 2012. № 1. С. 50-53.

6. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. Львів: ДУ Львівська політехніка, 2002. 116 с.

7. Іващенко В.І., Болюх М.А. Економічний аналіз господарської діяльності : навч. посібник. Київ: НІЧЛАВА, 2001. 204 с.

8. Казак О.О., Дворецький Д.Ю. Сутність кредитоспроможності позичальника та організаційні засади її аналізу на прикладі «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК». *Ефективна економіка*. 2021. №5. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.5.107 (дата звернення: 02.01.2024)

9. Кривдюк А.В., Яцишина С.Є. Дослідження економічної категорії платоспроможності підприємства. *Економічний простір*. 2008. № 15. С. 185-190.

10. Лагутін В.Д. Кредитування: теорія і практика : навч. посіб. Київ : Знання, КОО, 2000. 215 с.

11. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2014. 365с.

12. Мних Є.В. Економічний аналіз : підручник. К. : Знання, 2011. 630 с.

13. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2004. 280 с.

14. Самойленко А. Можливості цифровізації національної економіки України. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 2 (81). С. 171-177.

15. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства : навч. посібник для студ. екон. спец. вищих навч. закл. Національний банк України; Львівський банківський ін.-т. 2. вид., стер. К.: Алерта, 2003. 486 с.

16. Томах В.В., Сігаєва Т.Є., Мартиненко М.В. Цифрова трансформація управління підприємствами України у контексті сталого розвитку: інноваційні рішення, креативні. *Академічні візії*. 2023. № 18. DOI:

<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7840221>(дата звернення: 08.01.2024)

17. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз : 2-е вид., перероб. і доп. Полтава : РВВ ПДАА, 2014. 358 с.

18. Халатур С. М. Особливості механізму функціонування інвестиційного ринку в Україні. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2013. №(4). С.121-124.

19. Халатур С.М., Бровко Л.І., Моруга Т.О. Методологія оцінки ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств. *Економіка та держава*. 2017. №12. С. 56-60.

20. Шептуха О. М., Лаптева А.Ю. Оцінка кредитоспроможності позичальника за допомогою дискримінантного аналізу. *Економіка і фінанси*. 2020. Вип.№6. С.25-28.

21. Castells M. (1989). *The informational city: Information technology, economic restructuring, and the urban-regional process*. Oxford, UK: B. Blackwell.

22. Davymuka S. A., Fedulova L. I., (2018). Digital transformation of Ukrainian regions. *Regional economy*, №90(4), pp. 110-121. URL: <http://re.gov.ua/doi/re2018.04.110.php> (дата звернення: 08.01.2024)

23. Heeks R. (2016). Examining «Digital Development»: The Shape of Things to Come? GDI Development Informatics, *Working Paper*, №. 64, University of Manchester, UK. URL: https://hummedia.manchester.ac.uk/institutes/gdi/publications/workingpapers/di/di_wp64.pdf

24. Khalatur S., Radzevicius G., Velychko L., Fesenko V., Kriuchko L. (2019). Global deoffshorization and its impact on the national and regional economies of eastern european countries. *Problems and Perspectives in Management*, №17 (3), pp. 293-305. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.17\(3\).2019.24](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.17(3).2019.24) (дата звернення: 08.01.2024)

25. Khalatur S., Vinichenko I., Volovyk D. (2021). Development of modern business processes and outsourcing activities. *Baltic Journal of Economic Studies*, №7 (3), pp. 195-202. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2021-7-3-195-202>

26. Khalatur S., & Dubovych O. (2022). Financial Engineering of Green

Finance as an Element of Environmental Innovation Management. *Marketing and Management of Innovations*, № 1, pp. 32-246. DOI: <https://doi.org/10.21272/mmi.2022.1-17>

27. Kulynych M. (2019). Digital Economy Trends in the Global Economic Space. *Modern Economics*, 16, pp. 57-63. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V16\(2019\)-08](https://doi.org/10.31521/modecon.V16(2019)-08) (дата звернення: 15.01.2024)

28. Melnyk, M., Shchehliuk, S., Leshchukh, I., & Litorovych, O. (2021). Digitalization of the economies of Ukraine and Poland: national and local dimensions. *Economic Annals-XXI*, №191(7-8(1)), pp. 30-42. DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V191-03>

29. Stjepić, A.M., Ivančić, L., and Suša Vugec, D. (2020). Mastering digital transformation through business process management: Investigating alignments, goals, orchestration, and roles. *Journal of Entrepreneurship, Management and Innovation*, №16(1), pp .41-74. DOI: <https://doi.org/10.7341/20201612>

30. The World Bank. (2016). World Development Report 2016: Digital Dividends, URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2016> (дата звернення: 08.01.2024)

31. Verhoef C. P., Broekhuizen, Th., Bart, Y., Bhattacharya, A., Dong, J. Qi, Fabian, N., & Haenlein, M. (2021). Digital transformation: a multidisciplinary reflection and research agenda. *Journal of Business Research*, №122, pp. 889-901. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.09.022>

References

1. Bilyk, M.D. Pavlovs'ka, O.V. Prytuliak, N.M. and Nevmerzhyts'ka, N.Yu. (2005), *Finansovyj analiz [Financial analysis]*, KNEU, Kyiv, Ukraine.

2. Blank, I.O. (1999), *Osnovy finansovoho menedzhmenta [Basics of financial management]*, Elha, Kyiv, Ukraine.

3. Brovko, L. and Karpova, D. (2021), “Methodological aspects of credit capacity management of enterprises”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9540> (Accessed 02 Jan

2024). DOI:[10.32702/2307-2105-2021.11.81](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.11.81)

4. Halasiuk, V. (2007), "Assessment of borrowers' creditworthiness: what do we assess?", *Visnyk Natsional'noho banku Ukrainy*, vol. 5, pp.54-56.

5. Hidulian, A. (2012) "Improvement of the method of assessing the creditworthiness of borrowers", *Visnyk NBU*, vol. 1, pp. 50-53.

6. Zahorodnij, A.H. Vozniuk, H.L. and Smovzhenko, T. S. (2002), *Finansovyj slovnyk* [Financial dictionary], DU L'vivs'ka politekhnik, L'viv, Ukraine.

7. Ivaschenko, V. I. and Boliukh, M. A. (2001), *Ekonomichnyj analiz hospodars'koi diial'nosti* [Economic analysis of economic activity], Kyiv, Ukraine.

8. Kazak, O. and Dvoretzky, D. (2021), "The essence of the borrower's creditworthiness and organizational principles of its analysis on the example of "Credit Agricole Bank", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 5, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8919>(Accessed 02 Jan 2024). DOI: [10.32702/2307-2105-2021.5.107](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.5.107)

9. Kryvdiuk, A. V. and Yatsyshyna, S. Ye. (2008), "The study of economic solvency category", *Economic scope*, vol. 15, pp. 185-190.

10. Lahutin, V. D. (2000), *Kredytuvannia: teoriia i praktyka: navch. posib.* [Lending: theory and practice: textbook], Znannia, KOO, Kyiv, Ukraine.

11. Lakhtionova, L.A. (2014), *Finansovyj analiz subiektiv hospodariuvannia* [Financial analysis of business entities], KNEU, Kyiv, Ukraine.

12. Mnyh, Je.V. (2011), *Ekonomichnyj analiz* [Economic analysis], Znannja, Kyiv, Ukraine.

13. Prymostka, L.O. (2004), *Finansovyj menedzhment u banku* [Financial management in the bank], KNEU, Kyiv, Ukraine.

14. Samojlenko, A. (2023), "Possibilities of digitalization of the national economy of Ukraine", *Halyts'kyj ekonomichnyj visnyk*, vol. 2 (81), pp. 171-177.

15. Tarasenko, N.V. (2003), *Ekonomichnyj analiz diyalnosti promyslovoho pidpryyemstva* [Economic analysis of the industrial enterprise], 2nd ed., Alerta, Kyiv, Ukraine.

16. Tomakh, V.V. Sihaieva, T.Ye. and Martynenko, M.V. (2023), "Digital

transformation of Ukrainian enterprise management in the context of sustainable development: innovative, creative solutions”, *Akademichni vizii*, vol. 18. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7840221>

17. Tyutyunnyk, YU.M. (2014), *Finansovyy analiz [Financial analysis]*, 2nd ed, RVV PDAA, Poltava, Ukraine.

18. Khalatur, S.M. (2013), “Features of the functioning mechanism of the investment market in Ukraine”, *Visnyk of Poltava state agrarian academy*, vol. 4, pp.121-124.

19. Khalatur, S. M., Brovko, L. I. and Moruha, T. O. (2017), “Methodology of liquidity assessment and solvency of agricultural enterprises”, *Ekonomika ta derzhava*, vol. 12, pp. 56-60.

20. Sheptukha, O. M. and Lapyeva, A.YU. (2020), “Estimation of creditworthiness of the borrower with the help of discriminant analysis”, *Ekonomika i finansy*, vol. 6, pp. 25-28.

21. Castells, M. (1989), *The informational city: Information technology, economic restructuring, and the urban-regional process*, Oxford, UK.

22. Davymuka, S. A., and Fedulova, L. I., (2018), “Digital transformation of Ukrainian regions”, *Regional economy*, vol.90(4), pp. 110-121, available at: <http://re.gov.ua/doi/re2018.04.110.php> (Accessed 08 Jan 2024)

23. Heeks, R. (2016), “Examining Digital Development: The Shape of Things to Come? GDI Development Informatics”, *Working Paper*, №. 64, University of Manchester, UK, available at: https://hummedia.manchester.ac.uk/institutes/gdi/publications/workingpapers/di/di_wp64.pdf

24. Khalatur, S. Radzevicius, G. Velychko, L. Fesenko, V. and Kriuchko, L. (2019), “Global deoffshorization and its impact on the national and regional economies of eastern european countries”, *Problems and Perspectives in Management*, vol.17 (3), pp. 293-305. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.17\(3\).2019.24](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.17(3).2019.24)

25. Khalatur, S. Vinichenko, I. Volovyk, D. (2021), “Development of modern business processes and outsourcing activities”, *Baltic Journal of Economic Studies*,

vol.7 (3), pp. 195-202. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2021-7-3-195-202>

26. Khalatur, S. and Dubovych, O. (2022), “Financial Engineering of Green Finance as an Element of Environmental Innovation Management”, *Marketing and Management of Innovations*, vol. 1, pp. 32-246. DOI: <https://doi.org/10.21272/mmi.2022.1-17>

27. Kulynych M. (2019), “Digital Economy Trends in the Global Economic Space”, *Modern Economics*, vol.16, pp. 57-63. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V16\(2019\)-08](https://doi.org/10.31521/modecon.V16(2019)-08)

28. Melnyk, M. Shchehliuk, S. Leshchukh, I. and Litorovych, O. (2021), “Digitalization of the economies of Ukraine and Poland: national and local dimensions”, *Economic Annals-XXI*, vol.191(7-8(1)), pp. 30-42. DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V191-03>

29. Stjepić, A.M. Ivančić, L. and Suša Vugec, D. (2020), “Mastering digital transformation through business process management: Investigating alignments, goals, orchestration, and roles”, *Journal of Entrepreneurship, Management and Innovation*, vol.16(1), pp .41-74. DOI: <https://doi.org/10.7341/20201612>

30.The World Bank. (2016), “World Development Report 2016: Digital Dividends“, available at: <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2016> (Accessed 08 Jan 2024)

31.Verhoef, C. P. Broekhuizen, Th., Bart, Y., Bhattacharya, A., Dong, J. Qi, Fabian, N., and Haenlein, M. (2021), “Digital transformation: a multidisciplinary reflection and research agenda”, *Journal of Business Research*, vol.122, pp. 889-901. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.09.022>

Стаття надійшла до редакції 06.02.2024 р.